

The role of bank transactions in the effectiveness of the tax system and reducing the gap between express taxes and diagnostic and definitive taxes of legal entities

Hassan Pakdaman¹, Khosro Faghani Makrani^{2*}, Mohammad Reza Shahab³

1. PhD Student Department of Accounting, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran.

2. Associate Professor of Accounting Department, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran.

3. Assistant Professor, Department of Economic Sciences, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran.

ARTICLE INFORMATION

Article Type: Original Research

Pages: 63-82

Article history:

Received: 11 May 2022

Edition: 28 Jun 2022

Accepted: 11 Aug 2022

Published online: 6 Nov 2022

Keywords:

The Effectiveness of the Tax System, Tax on Bank Transactions, Express Tax, Diagnostic Tax and Definitive Tax.

Corresponding Author:

Khosro Faghani Makrani

Address:

Accounting Department, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran

Orchid Code:

0000-0002-9495-271x

Tel:

09113530496

Email:

kh.makrani@chmail.ir

ABSTRACT

Background and Aim: A dynamic tax system is a system whose collection is at a maximum, the cost of its collection is at a minimum and as simple, decisive and uninterpretable as possible. The purpose of the current research is to investigate the role of bank transactions in the effectiveness of the tax system and to reduce the gap between express taxes and diagnostic and definitive taxes of legal entities.

Materials and Methods: The research has been done to examine the tax files of automobile companies accepted in the Tehran Stock Exchange, which includes 28 sampled companies for 224 years of company in the period of fiscal years 2011-2018.

Findings: The results showed that 63% of the studied companies declared their declared tax amount to be zero and did not consider themselves entitled to pay the minimum tax, also 34% of the companies declared their declared tax to have a difference of more than 15% with the final tax or It was diagnosed by the tax organization and only 7% of the tax declared by the studied companies was accepted by the tax organization.

Ethical Considerations: In order to organize this research, while observing the authenticity of the texts, honesty and fidelity have been observed.

Conclusion: The current tax system is not capable of receiving rights by its own trick and lacks the necessary effectiveness, so that in case of tax collection based on bank transaction, the financial resources needed by the government will also be provided on time, while tax revenue is collected immediately.

Cite this article as:

Pakdaman H, Faghani Makrani Kh, Shahab MR. The role of bank transactions in the effectiveness of the tax system and reducing the gap between express taxes and diagnostic and definitive taxes of legal entitie. *Economic Jurisprudence Studies* 2022-2023; *Review on New Researches of Jurisprudence and Law*.

دوره چهارم، شماره پیاپی ۵، سال ۱۴۰۱

نقش تراکنش‌های بانکی در اثربخشی نظام مالیاتی و کاهش شکاف مالیات‌های ابرازی با تشخیصی و قطعی اشخاص حقوقی

حسن پاکدامن^۱، خسرو فغانی ماکرانی^{۲*}، محمدرضا شهاب^۳

۱. دانشجوی دکتری گروه حسابداری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران.

۲. دانشیار گروه حسابداری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران.

۳. استادیار گروه علوم اقتصادی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: یک نظام مالیاتی پویا، نظامی است که وصول آن در حداکثر، هزینه جمع‌آوری آن در حداقل و تا حد امکان ساده، قاطع و غیرقابل تفسیر باشد. هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش تراکنش‌های بانکی در اثربخشی نظام مالیاتی و کاهش شکاف مالیات‌های ابرازی با تشخیصی و قطعی اشخاص حقوقی است.

مواد و روش‌ها: در این پژوهش به بررسی پرونده‌های مالیاتی شرکت‌های خودروبی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که شامل ۲۸ شرکت مورد نمونه برای ۲۲۴ سال شرکت و برای فاصله زمانی سال‌های مالی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ است پرداخته شده است.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که ۶۳ درصد شرکت‌های مورد مطالعه مبلغ مالیات ابرازی خود را صفر اعلام نموده‌اند و خود را مستحق پرداخت حداقل مالیات نیز ندانسته‌اند، همچنین ۳۴ درصد شرکت‌ها نیز مالیات ابرازی اعلامی آن‌ها دارای اختلاف بیش از ۱۵ درصدی با مالیات قطعی و یا تشخیصی سازمان مالیاتی بوده است و تنها ۷ درصد مالیات ابرازی شرکت‌های مورد مطالعه مورد پذیرش سازمان مالیاتی قرار گرفته است.

ملاحظات اخلاقی: در تمام مراحل نگارش پژوهش حاضر، ضمن رعایت اصالت متون، صداقت و امانت داری رعایت شده است.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که دولت با ساز و کار نظام مالیاتی فعلی، توانایی دریافت حقوق حقه خودش نیست، لذا نظام مالیاتی فعلی فاقد اثربخشی لازم می‌باشد به طوری که در صورت اخذ مالیات بر مبنای تراکنش‌های بانکی، ضمن وصول آنی درآمد مالیاتی، منابع مالی مورد نیاز دولت نیز به موقع تأمین خواهد شد.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

صفحات: ۶۳-۸۲

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۲۱

تاریخ اصلاح: ۱۴۰۱/۰۴/۰۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۵/۲۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۰۸/۱۵

واژگان کلیدی:

اثربخشی نظام مالیاتی، مالیات بر تراکنش‌های بانکی، مالیات ابرازی، مالیات تشخیصی، مالیات قطعی

نویسنده مسوول:

خسرو فغانی ماکرانی

آدرس پستی:

ایران، سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد سمنان، گروه حسابداری.

تلفن:

۰۹۱۱۳۵۳۰۴۹۶

کد ارکید:

0000-0002-9495-271x

پست الکترونیک:

kh.makrani@chmail.ir

۱. مقدمه

درآمدهای مالیاتی یکی از پایدارترین منابع جهت تأمین هزینه‌های حاکمیتی دولت‌ها می‌باشند، همواره افزایش کارایی وصول (اثربخشی وصول مالیات) از طریق ارتقاء درجه تمکین مالیاتی پایه‌های موجود و همچنین معرفی پایه‌هایی با درجه تمکین بالا مدنظر بوده است (غلامی و نظری، ۱۳۹۱).

در ایران پایه تصمیم بودجه‌ای مبتنی بر پیش‌بینی است. اطلاعات حاصل از برآوردهای اولیه به تدریج در طی زمان به واقعیت‌های اجرایی بدل می‌شود، اعتبار و تناسب تصمیم‌گیری‌ها تابع درستی و دقت برآوردها و پیش‌بینی‌ها از جمله پیش‌بینی درآمدهای مالیاتی خواهد بود (فصلنامه مجلس و پژوهش، ۱۳۹۰).

اولین هدف از وضع و جمع‌آوری مالیات، تأمین مالی هزینه‌های دولتی است. در کشورهایی که دارای نظام مالیاتی کارآمدی هستند درآمدهای مالیاتی گاهی بالغ بر ۱۵ درصد تولید ناخالص داخلی نیز می‌شود. (توکلی، ۱۳۹۴).

مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی در کشور ما دارای اهمیت ویژه‌ای است و بخش عمده‌ای از درآمد مالیاتی اخذ شده را تشکیل می‌دهد. این بخش، نقش پویایی را در جهت تحركات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در جامعه را ایفا می‌کند. توجه به شیوه‌های محاسبه و تعیین و وصول مالیات اشخاص حقوقی ضروری است چون معمولاً به دلایلی بین مالیات ابرازی و مالیات تشخیصی و در نهایت قطعی شده اشخاص حقوقی، تفاوت به وجود

می‌آید که این تفاوت ضمن نارضایتی این اشخاص، باعث تعویق و طولانی شدن زمان اخذ مالیات شده و وقت سازمان مالیاتی صرف حل آن می‌شود، که درنهایت باعث افزایش هزینه‌های وصول مالیات نیز خواهد شد (رحمانی و همکاران، ۱۳۹۴).

ایجاد شکاف بین مبلغ مالیات ابراز شده مؤدیان مالیاتی از یک طرف و مالیات تشخیص داده شده و قطعی شده توسط سازمان امور مالیاتی از طرف دیگر مسأله اصلی این پژوهش می‌باشد. این پژوهش می‌کوشد تا با ارائه مفاهیم مطرح در این حوزه و همچنین مروری بر مطالعات صورت گرفته با ارایه یک ابزار نوین، فتح بابی برای حاکمیت و سازمان امور مالیاتی در وصول سریع‌تر و کم‌هزینه‌تر مالیات به صورت اثربخش یاری رساند. اهداف پژوهش حاضر عبارتند از: بررسی مالیات‌های ابرازی شرکت‌های خودروبی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و مقایسه آن با مالیات قطعی شده؛ بررسی مالیات‌های تشخیصی شرکت‌های خودروبی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و مقایسه آن با میزان مالیات‌های ابراز شده؛ بررسی مالیات‌های قطعی شده شرکت‌های خودروبی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و مقایسه آن با تشخیصی؛ بررسی بدهی مالیات‌های شرکت‌های خودروبی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و مقایسه آن با میزان مالیات‌های پرداختی و در نهایت تبیین نقش مالیات بر تراکنش‌های بانکی در اثربخشی

کلیه شرکت‌های خودرویی و قطعات خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که از سال ۱۳۹۱ تا سال ۱۳۹۸ دارای فعالیت بوده‌اند و دارای پرونده مالیاتی و گزارش حسابرس مالیاتی می‌باشند به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب می‌شوند.

۳. ملاحظات اخلاقی

در تمام مراحل نگارش پژوهش حاضر، ضمن رعایت اصالت متون، صداقت و امانت‌داری رعایت شده است.

۴. یافته‌ها

یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که، یکی از ابعاد مهم برنامه‌های اصلاح نظام مالیاتی، اصلاح دستگاه وصول مالیات و به تبع آن مکانیزه کردن فرایندهای مالیات‌ستانی است. یک نظام مالیاتی پویا، نظامی است که وصول آن در حداکثر، هزینه جمع‌آوری آن در حداقل و تا حد امکان ساده، قاطع و غیرقابل تفسیر باشد تا بتواند تشخیص و وصول مالیات‌ها را آسان و درآمدهای مالیاتی را تحقق و اختلاف بین مالیات‌دهندگان و مالیات‌گیرندگان را به حداقل برساند. چون این اختلافات باعث تطویل فرآیند رسیدگی و کاهش درآمدهای مالیاتی و افزایش هزینه‌های وصول خواهد شد. شناسایی این تفاوت‌ها رهیافتی است برای مؤدیان در جهت کاهش فاصله بین مالیات ابرازی با تشخیصی و تمکین به آن که منجر به وصول سریع‌تر و کم‌هزینه‌تر مالیات خواهد شد. پژوهشگر می‌کوشد

نظام مالیاتی و کاهش شکاف مالیات‌های ابرازی با تشخیصی و قطعی شده شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. لذا در این پژوهش محقق تلاش نموده است تا با بررسی روند مالیاتی اشخاص حقوقی و مقایسه مالیات‌های ابرازی، تشخیصی، قطعی و وصول شده، نقص موجود در سیستم مالیات‌ستانی را شناسایی نموده و با معرفی یک پایه مالیاتی جدید با عنوان مالیات بر تراکنش بانکی سعی در رفع نواقص موجود نماید.

۲. مواد و روش‌ها

این پژوهش از دیدگاه طبقه‌بندی تحقیقات، مبتنی بر هدف، از نوع کاربردی می‌باشد چراکه نتایج حاصل از آن برای سازمان امور مالیاتی ایران، برنامه‌ریزان دولت و سایر علاقه‌مندان مباحث مالیاتی قابل استفاده می‌باشد. همچنین این پژوهش از حیث امکان کنترل متغیرها به دلیل نبود امکان چنین امری از نوع تحقیقات شبه آزمایشی و نیز از منظر ماهیت، از نوع تحقیقات میدانی-پیمایشی است. پژوهش حاضر از جهت نحوه گردآوری داده‌ها و اطلاعات نیز در زمره پژوهش‌های توصیفی است و داده‌ها به صورت میدانی از پرونده‌های مالیاتی و سایت کدال گردآوری می‌شود و با به‌کارگیری اسناد کاوی و تحلیل عددی بررسی و ارزیابی می‌گردد. روش پژوهش نیز توصیفی پیمایشی است. جامعه آماری در این پژوهش کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشند که نمونه آماری،

با تحلیل و بررسی علل این اختلافات اثرات نامطلوب حاصله را کاهش دهد.

۵. بحث

۵-۱. مالیات بر تراکنش بانکی

مالیات بر نقل و انتقالات مالی را نوعی مالیات از انواع مختلف ابزارهای مالی نظیر سهام، اوراق بهادار، ابزارهای مشتقه و کارت‌های بانکی می‌نامند که نرخ مالیاتی آن بسیار اندک، ولی پایه مالیاتی آن گسترده است. این نوع مالیات در دو دهه اخیر به دو دلیل عمده حداقل در ۴۰ کشور توسعه یافته و در حال توسعه رواج یافته است: اول اینکه این نوع مالیات باعث افزایش درآمد مالیاتی شده و دوم اینکه باعث ثبات بازار مالی می‌گردد (بیابانی و احمدیان، ۱۳۹۳).

مالیات بر نقل و انتقالات مالی به صورت مالیات بر نقل و انتقال سهام برای اولین بار توسط کینز در سال ۱۹۳۶ مطرح شد. به پیروی از کینز، جیمز توبین مالیات بر نقل و انتقال پول در سطح بین‌الملل را مطرح کرد. توبین که برنده نوبل اقتصاد در سال ۱۹۷۸ نیز می‌باشد، پیشنهاد داد برای جلوگیری از بحران‌های مالی در سطح جهان بر نقل و انتقال‌های پولی (تراکنش‌های بانکی) مالیات اخذ شود (باکا-کامپودونیکو، ۲۰۰۶).

سوشما و اسریواستاوا (۲۰۱۴) در تحقیق خود نشان دادند که اصلاح نظام مالیاتی در تراکنش‌های بانکی و اعمال مالیات تک‌نرخ، موجب ساده‌سازی پیچیدگی در نظام مالیاتی فعلی و کاهش هزینه

مالیات و تأثیرگذار بر عملکرد افراد، شرکت‌ها هستند.

عدم توجه به تراکنش‌های بانکی در نظام حقوق مالیاتی کشورها اولاً به کم‌رنگ بودن استفاده از این ظرفیت توسط خود سازمان مالیاتی در سال‌های اخیر باز می‌گردد. ثانیاً به اقتضات حقوقی خاص هر کشور در مواجهه با افشای اطلاعات بانکی مربوط می‌شود که الگوبرداری از سایر نظام‌ها را دشوار خواهد کرد (نرودوا، ۲۰۱۳).

اساساً نقش بررسی تراکنش‌های بانکی در مبارزه با پولشویی، راستی‌آزمایی اسناد و مدارک مالی مؤدیان، شناسایی و پیشگیری از جرایم مالیاتی غیرقابل کتمان است و همچنین اثر این موضوع در حسابرسی مبتنی بر ریسک نیز قابل توجه است (فرخیان و چاله چاله، ۱۳۹۸).

لذا می‌توان نتیجه گرفت مالیات بر تراکنش‌های بانکی موضوع جدیدی نبوده و در اکثر کشورهای پیشرفته مورد بهره‌برداری قرار گرفته است.

۵-۲. مالیات بر تراکنش بانکی در ایران

در کشور ایران به دلیل وجود مشکلاتی نظیر فرار مالیاتی، محدود بودن پایه‌های مالیاتی، ضعف‌های اجرایی در اخذ مالیات و غیره، بررسی گسترش پایه‌های مالیاتی ضروری به نظر می‌رسد که یکی از این موارد آن مالیات بر نقل و انتقال پولی است.

در کشور ایران تنها بر نقل و انتقالات سهام مالیات وضع می‌گردد. بر اساس ماده ۱۴۳ و تبصره یک قانون مالیات‌ها، از هر نقل و انتقال سهام و سهم‌الشرکه و حق تقدم سهام و سهم‌الشرکه شرکا

آن‌ها را به شدت افزایش دهد، تعبیر کرد (فصلنامه مجلس و پژوهش، ۱۳۹۰).

ایده دریافت مالیات از تراکنش‌های بانکی ایده جدیدی نیست بلکه تجربیات جهانی در زمینه استفاده از اطلاعات تراکنش‌های مالی نقش مهمی در نظام‌های پیشرفته مالیاتی کشورهای مختلف داشته است (بیابانی و احمدیان، ۱۳۹۳).

در خصوص کارایی و اثربخشی مالیاتی مسئله حائز اهمیت این است که اقدام دولت برای کسب درآمد مالیات اثرات و عوارض جانبی را همراه خواهد داشت. بنابراین مالیات باید به نحوی وضع شود که کم‌ترین اثرات اختلالی را در سیستم اقتصادی بر جای بگذارد (جلالوند و شهیکی، ۱۳۹۲).

استفاده از فناوری اطلاعات در اجرای مالیات الکترونیکی و مکانیزه نمودن نظام مالیاتی کشور می‌تواند بر رضایت مؤدیان و اجرای اصل سهل‌الوصول بودن مالیات بیفزاید. (خالقی رخنه و همکاران، ۱۳۹۱).

یک مؤدی که با مشکل پیچیدگی قانون روبه‌روست، هنگامی که با یک سیستم مالیاتی ناعادلانه نیز روبه‌رو شود، بر احساس همکاری و تمکین او در زمینه مالیات اثر منفی بر جا می‌گذارد. لذا اغلب کارشناسان مالیات در خصوص فرآیند ابراز و تشخیص مالیات، بر آن است که فرآیند ابراز تا اخذ مالیات در ایران دارای ضعف‌های اساسی است که نیاز به اصلاح و بازنگری دارد (رستمی، ۱۳۹۵). مع‌الوصف با توجه به آنچه بیان شد، چند فرضیه مطرح می‌شود:

در سایر شرکت‌ها مالیات مقطوعی به میزان چهار درصد (۴٪) ارزش اسمی آن‌ها وصول می‌شود. از این بابت وجه دیگری به عنوان مالیات بر درآمد نقل و انتقال مطالبه نخواهد شد. انتقال‌دهندگان سهام مکلفاند قبل از انتقال، مالیات متعلق را به حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز کنند. بنابراین به صورت خاص برای عملیات بانکی مالیات وضع نشده است (بیابانی و احمدیان، ۱۳۹۳).

در نظام حقوقی ایران افشای اطلاعات بانکی در ابتدا منحصر به ارائه نهادهایی چون: محاکم قضائی (ماده ۲۱۲ قانون آئین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی)، دیوان محاسبات کشور (مواد ۲ و ۴۲ قانون دیوان محاسبات کشور) و... بود (زنگباری، ۱۳۹۴).

کنترل و شفافیت تراکنش‌های بانکی، می‌تواند اثر مهمی در حوزه‌های مختلف اعم از نظارت بر بانک‌ها و نرخ سود دریافتی و پرداختی آن‌ها، حمایت از اقشار ضعیف، جلوگیری از سفته‌بازی در بازار دارایی‌ها اعم از ارز و مسکن و خودرو، قاچاق کالا خصوصاً مالیات بر درآمد اقشار مختلف و سایر مالیات‌های تنظیمی (به خصوص وصول به‌موقع و اثربخش مالیات) و مبارزه با فساد و پولشویی می‌تواند داشته باشد چراکه عمده فعالیت‌ها و تعاملات اقتصادی، مابه‌ازایی در تراکنش‌های بانکی خواهد داشت و از رصد و کنترل آن، می‌توان آن فعالیت و تعامل اقتصادی متناظر را رصد و کنترل کرد. در نتیجه شفافیت تراکنش‌های بانکی کشور را می‌توان به عنوان شاه‌کلیدی دانست که می‌تواند بدون تغییر قوانین، ضمانت اجرایی و اثربخشی

۵-۳. بررسی وضعیت مالیاتی شرکت‌های

مورد بررسی

با توجه به اینکه امر تشخیص و وصول مالیات از جمله وظایف دولت است، وجود قانون و مقررات شفاف موجب می‌شود که مالیات به حقه دولت به نحو مناسب، بدون تبعیض و با رعایت مبانی عدالت وصول شود. ما در این پژوهش به دنبال آن هستیم که بررسی کنیم که دولت تا چه میزان در وصول مالیات به حقه و قانونی خود موفق بوده است و اینکه سیستم مالیاتی کنونی چه میزان اثربخشی لازم را دارد.

به منظور بررسی این موضوع که عملکرد مؤدیان در پرداخت حقوق دولتی چگونه است و آیا دولت‌ها توان دریافت حقوق خودشان را از فعالیت‌های اقتصادی، به خصوص فعالیت‌های اقتصادی سالم دارند و آیا اینکه سیستم مالیاتی اثربخشی لازم را دارد و مالیاتی که مؤدیان ابراز می‌کنند مورد قبول سازمان مالیاتی است و با مبلغ مالیات تشخیص داده شده توسط سازمان امور مالیاتی متعارف است و اینکه مالیات ابرازی تا چه میزان مورد پذیرش سازمان امور مالیاتی قرار می‌گیرد و با مالیات تشخیصی و قطعی سازمان انحراف معناداری دارد و یا خیر، محقق با توجه به نمونه آماری (شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران) به صورت مستند به بررسی پرونده مالیاتی شرکت‌های مورد مطالعه پرداخته است علی‌رغم اینکه کلیه اطلاعات مورد بررسی شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مبتنی بر صورت‌های مالی حسابرسی

فرضیه اول: بین مالیات‌های ابرازی و قطعی شده شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اختلاف معناداری وجود دارد (کیفیت مالیات ابرازی مودی).

فرضیه دوم: بین مالیات‌های ابرازی و تشخیصی شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اختلاف معناداری وجود دارد (اعتماد سازمان مالیاتی به گزارشگری مالی و کارایی سیستم مالیاتی).

فرضیه سوم: بین مالیات‌های تشخیصی و قطعی شده شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اختلاف معناداری وجود دارد (کیفیت عملکرد ممیزین مالیاتی در تشخیص مالیات).

فرضیه چهارم: بین اختلاف مالیات‌های ابرازی و قطعی با مانده بدهی مالیاتی شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اختلاف معناداری وجود دارد (عملکرد مؤدیان در پرداخت هزینه‌های مالیاتی و انجام تکالیف قانونی).

فرضیه پنجم: بین مالیات‌های پرداختی و مالیات بر تراکنش‌های بانکی شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اختلاف معناداری وجود دارد.

فرضیه ششم: مالیات بر تراکنش‌های بانکی در کاهش شکاف مالیات‌های ابرازی با تشخیصی، قطعی و کاهش مانده بدهی مالیاتی شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه دارد.

و در هیئت‌های حل اختلاف مورد رسیدگی قرار گرفته و یا در حال رسیدگی می‌باشد.

- در گزارش بازرس قانونی شرکت برای پایان سال مالی ۱۳۹۹، اعلام شده است شرکت برای مالیات با توجه به زیان اعلامی، ذخیره‌ای در نظر نگرفته است.

- در گزارش بازرس قانونی شرکت برای پایان سال مالی ۱۳۹۹ اعلام گردیده است که پرونده عملکرد سال ۱۳۹۳ شرکت که در شورای عالی مالیاتی در حال رسیدگی بوده است، در تاریخ ۱۴۰۰/۳/۵ به مبلغ ۳۵۹،۸۱۲ میلیون ریال مالیات شناسایی شده است. همچنین اعلام شده است با توجه درخواست بخشودگی شرکت، جرایم مطالبه شده مالیاتی در اوراق قطعی قبلی به مبلغ ۱۵۴،۱۶۲ میلیون ریال بصورت صد درصد بخشیده شده است.

- مالیات بر عملکرد سال ۱۳۹۵ شرکت با توجه به اینکه به میزان ۳،۲۲۳،۰۰۹ میلیون ریال برگ تشخیص مالیات صادر گردیده بود، در رسیدگی مجدد به مبلغ ۲،۶۵۳،۲۴۸ میلیون ریال تقلیل یافت. اما شرکت مجدداً نسبت به رأی صادره اعتراض نموده و پرونده دوباره توسط هیأت حل اختلاف مالیاتی در دست بررسی می‌باشد.

- در گزارش بازرس قانونی شرکت برای پایان سال مالی ۱۳۹۹ اعلام گردیده است با توجه به اعتراض مورخ ۹۸/۶/۱۴ و لایحه مورخه ۹۸/۷/۹ شرکت به مالیات بر عملکرد سال ۱۳۹۶، مستندات به سازمان امور مالیاتی تقدیم شده و پرونده توسط هیأت حل اختلاف مالیاتی در دست بررسی می‌باشد.

شده می‌باشد با این حال به‌جای استفاده از نام شرکت‌های مورد بررسی از علائم اختصاری استفاده شده است. در این پژوهش ابتدا اطلاعات جزئی یک شرکت خودرویی ارایه می‌گردد و در ادامه به‌منظور جلوگیری از طولانی شدن پژوهش اطلاعات استخراج شده کلیه شرکت‌ها به اختصار در جدول شماره ۵ ارایه می‌گردد و سپس مورد آزمون قرار می‌گیرند.

۵-۳-۱. بررسی عملکرد مالیاتی شرکت (AD)

(جدول شماره ۱)

- در کلیه سال‌های مورد بررسی مالیات ابرازی از طرف شرکت صفر ابراز شده است (یعنی اینکه شرکت خود را مستحق پرداخت حداقل مالیات نیز ندانسته است).

- سازمان امور مالیاتی در رسیدگی پرونده مالیاتی شرکت برای سال ۱۳۹۱ مبلغ ۶۲۲،۱۰۱ میلیون ریال و برای سال ۱۳۹۳ مبلغ ۸۸۵،۶۶۱ میلیون ریال و برای سال ۱۳۹۴ مبلغ ۱،۸۴۸،۹۴۱ میلیون ریال و برای سال ۱۳۹۵ به مبلغ ۳،۲۲۳،۰۰۹ میلیون ریال برگ تشخیص مالیات صادر نموده است که مورد اعتراض شرکت قرار گرفته است.

- مالیات سال ۱۳۹۳ در سال ۱۳۹۸ قطعی شده است و مبلغ ۴۷۱،۹۲۳ میلیون ریال ضمن اعتراض مجدد پرداخت گردید (با تأخیر حدود ۵ ساله).

- برگ تشخیص مالیات صادره در کلیه سال‌های مورد بررسی مورد اعتراض شرکت قرار گرفته است

توانایی بازپرداخت کلیه حقوق دولتی را داشته است.

- شرکت علی‌رغم اعلام زیان دارای پرداخت پاداش بهره‌وری بوده است.

- شرکت در سال‌های مورد رسیدگی دارای هزینه تبلیغات بوده است.

۴-۵. خلاصه بررسی شرکت‌های مورد مطالعه

(جدول شماره ۲)

مجموع تراکنش واریزی به حساب‌های شرکت‌های مورد مطالعه به عنوان منابع ورودی در هشت سال مورد بررسی برابر ۲,۲۰۶,۶۲۴,۷۰۱ میلیون ریال بوده است در صورتی که کل مالیات پرداختی مجموعه شرکت‌ها برای سال‌های مورد بررسی برابر ۲,۱۳۴,۵۵۷ میلیون ریال بوده است یعنی معادل ۰/۰۹ صدم درصد منابع ورودی. به عبارت دیگر اگر فرض بر این باشد که مالیات پرداختی فقط به میزان یک درصد تراکنش واریزی بابت جبران خدمات اخذ می‌گردید، مجموع مالیات دریافتی معادل ۲۲,۰۶۶,۲۴۷ میلیون ریال خواهد بود یعنی معادل ۱۰/۳ برابر مالیات دریافتی با سیستم فعلی. مجموع مالیات ابرازی شرکت‌های مورد مطالعه در هشت سال مورد بررسی به میزان ۱,۵۸۲,۹۰۸ میلیون ریال بوده است که با توجه به مبلغ مالیات تشخیصی ۲,۴۱۷,۶۴۰ میلیون ریالی دارای انحراف ۵۲ درصدی می‌باشد.

شرکت‌های مورد مطالعه همواره دارای بدهی مالیاتی قابل توجهی بوده‌اند به طوری که میزان بدهی مالیاتی شرکت‌های مورد مطالعه در پایان

- بابت عملکرد سال مالی ۱۳۹۷ مبلغ ۷,۳۵۱,۶۹۷ میلیون ریال زیان تأیید گردیده که شرکت نسبت به آن اعتراض نموده و موضوع در هیأت حل اختلاف مالیاتی در دست رسیدگی مجدد می‌باشد. بابت عملکرد سال ۱۳۹۸ و دوره مورد گزارش با توجه به زیان دوره، ذخیره‌ای در حساب‌ها منظور نگردیده است.

- شرکت در کلیه سال‌های مورد بررسی دارای بدهی مالیاتی بوده است به صورتی که مانده بدهی مالیاتی در پایان سال ۱۳۹۸ به مبلغ ۶۵۶,۴۴۹ میلیون رسیده است.

- بررسی وضعیت نقدینگی و پرداختی شرکت برابر گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی شرکت به شرح جدول ذیل بوده است.

- شرکت در طول سال‌های ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۸ مبلغ ۹۶۵,۲۹۰,۷۱۶ میلیون ریال تراکنش واریزی به حساب به عنوان منابع ورودی داشته است در صورتی که کل مبلغ مالیات واریزی برای این دوره به مبلغ ۴۷۱,۹۲۳ میلیون ریال پرداختی در سال ۱۳۹۸ بوده است. یعنی برابر ۰/۰۴ درصد تراکنش واریزی (کم‌تر از ۱ درصد).

- شرکت در کل سال‌های مورد رسیدگی دارای بدهی مالیاتی بوده به طوری که بدهی مالیات برابر جدول فوق افزایشی بوده است.

- شرکت در پایان سال‌های مورد رسیدگی به استناد گزارش حسابرس مستقل و گزارش بازرس قانونی دارای موجودی نقد و وضعیت نقدینگی قابل توجهی بوده است. یعنی شرکت با این موجودی نقد

سال ۱۳۹۸ به مبلغ ۲۴,۲۴۳,۷۸۹ میلیون رسیده است یعنی اینکه دولت با داشتن کسر بودجه و نرخ تورم نتوانسته است حقوق به‌حقه خود را به‌موقع وصول نماید که این ریشه در ناکارآمدی و عدم اثربخشی سیستم مالیاتی دارد.

۵-۵. آزمون فرضیه‌های پژوهش

با توجه به اینکه پژوهش پیش رو در پی بررسی مالیات‌های ابرازشده، قطعی و تشخیصی می‌باشد، بنابراین برای آزمون فرضیات، هرچقدر اختلاف مالیات‌های با مالیات تشخیصی ممیزین مالیاتی کم‌تر باشد، بیان‌گر اعتماد سازمان امور مالیاتی به مالیات‌های ابرازی مؤدیان و کیفیت گزارشگری مالی مؤدیان در انجام تکالیف مالیاتی خواهد بود. همچنین هر چقدر اختلاف بین مالیات‌های ابرازی مؤدیان با مالیات قطعی کم‌تر باشد، بیان‌گر ابراز صحیح مالیات و کارایی عملکرد سیستم مالیاتی و کیفیت مناسب مالیات ابرازی مؤدیان خواهد بود. جهت معناداری اختلاف و مقایسه این فرضیات را توسط آزمون t-test مورد بررسی قرار می‌دهیم. برای آزمون اختلاف بین کیفیت مالیات ابرازی مؤدیان و صحت مالیات ابرازی مؤدیان از طرف سازمان مالیاتی، با استفاده از آزمون t ابتدا اختلاف مالیات ابرازی را با مالیات قطعی به عنوان کیفیت مالیات ابراز شده توسط مالیات‌دهندگان (مؤدیان) و سپس اختلاف مالیات ابرازی با مالیات تشخیصی داده شده مامورین مالیاتی به عنوان کیفیت گزارشگری و اعتماد سازمان مالیاتی در پذیرش مالیات ابرازی (ممیزین مالیاتی) مورد بررسی قرار

می‌دهیم. طبیعی می‌باشد هرچه مغایرت مالیات ابراز شده مؤدیان نسبت به مالیات قطعی کم‌تر باشد، بیان‌گر کیفیت مالیات ابرازی مؤدیان است و گویای سیستم کارآمد مالیاتی می‌باشیم. هرچه مغایرت مالیات تشخیص داده شده ممیزین نسبت به مالیات ابرازی کم‌تر باشد، بیان‌گر کیفیت گزارشگری مالی می‌باشد.

۵-۵-۱. آزمون فرضیه اول

بین مالیات ابرازی و قطعی شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اختلاف معناداری وجود دارد (کیفیت مالیات ابرازی مودی).

با مقایسه نتایج به‌دست آمده از اختلاف بین کیفیت مالیات ابرازی مؤدیان و مالیات قطعی، با آزمون t می‌توان اظهار نظر نمود (جدول شماره ۳ و ۴).

جدول شماره (۳) بیان‌گر ضریب همبستگی بالا بین دو متغیر مورد بررسی (مالیات ابرازی و قطعی) می‌باشد. از نتایج جدول شماره (۴) نیز چنین بر می‌آید که فرض ادعا رد می‌شود. به عبارت دیگر تفاوت قابل ملاحظه‌ای بین میانگین مالیات ابرازی و مالیات قطعی در سطح خطای ۵ درصد وجود دارد. همچنین منفی بودن کران بالا و پایین بیان‌گر این مهم است که میانگین مالیات ابرازی از میانگین مالیات قطعی کم‌تر است.

۵-۵-۲. آزمون فرضیه دوم

بین مالیات ابرازی و تشخیصی شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

وجود ندارد. منفی بودن کران پایین بیان‌گر این مهم است که میانگین مالیات تشخیصی و قطعی اختلاف کم‌تر است.

۵-۴-۵. آزمون فرضیه چهارم

بین اختلاف مالیات‌های ابرازی و قطعی با مانده بدهی مالیاتی شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اختلاف معناداری وجود دارد (عملکرد مودیان در پرداخت هزینه‌های مالیاتی و انجام تکالیف قانونی).

با مقایسه نتایج بدست آمده از اختلاف بین کیفیت مالیات ابرازی و مانده بدهی مالیاتی، با آزمون t می‌توان اظهارنظر نمود (جدول شماره ۹ و ۱۰).

جدول شماره (۹) بیان‌گر ضریب همبستگی بالا بین دو متغیر مورد بررسی (مالیات تشخیصی و قطعی) می‌باشد. از نتایج جدول (۱۰) نیز چنین بر می‌آید که فرض ادعا رد می‌شود. به عبارت دیگر تفاوت قابل ملاحظه‌ای بین میانگین ابرازی و مانده بدهی مالیاتی در سطح خطای ۵ درصد وجود دارد. همچنین منفی بودن کران پایین بیان‌گر این مهم است که میانگین مالیات ابرازی و مانده بدهی مالیاتی اختلاف کم‌تر است. به عبارت ساده‌تر کیفیت مالیات ابراز شده مؤدیان تأیید نگردیده است و با لحاظ نمودن مالیات متعلقه، مانده بدهی مالیاتی افزایش یافته است.

اختلاف معناداری وجود دارد (اعتماد سازمان مالیاتی به گزارشگری مالی و کارایی سیستم مالیاتی).

با مقایسه نتایج بدست آمده از اختلاف بین کیفیت مالیات ابرازی و مالیات تشخیصی ممیزین، با آزمون t می‌توان اظهارنظر نمود (جدول شماره ۵ و ۶).

جدول شماره (۵) بیان‌گر ضریب همبستگی بالا بین دو متغیر مورد بررسی (مالیات ابرازی و تشخیصی) می‌باشد. از نتایج جدول شماره (۶) نیز چنین بر می‌آید که فرض ادعا رد می‌شود. به عبارت دیگر تفاوت قابل ملاحظه‌ای بین میانگین مالیات ابرازی و مالیات تشخیصی در سطح خطای ۵ درصد وجود دارد. همچنین منفی بودن کران بالا و پایین بیان‌گر این مهم است که میانگین مالیات ابرازی از میانگین مالیات تشخیصی اختلاف کم‌تر است.

۵-۵-۳. آزمون فرضیه سوم

بین مالیات‌های تشخیصی و قطعی شده شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اختلاف معناداری وجود دارد.

با مقایسه نتایج بدست آمده از اختلاف بین کیفیت مالیات تشخیصی و قطعی شده، با آزمون t می‌توان اظهارنظر نمود (جدول شماره ۷ و ۸).

جدول شماره (۷) بیان‌گر ضریب همبستگی بالا بین دو متغیر مورد بررسی (مالیات تشخیصی و قطعی) می‌باشد. از نتایج جدول شماره (۸) نیز چنین بر می‌آید که فرض ادعا پذیرفته می‌شود. به عبارت دیگر تفاوت قابل ملاحظه‌ای بین میانگین مالیات تشخیصی و قطعی در سطح خطای ۵ درصد

۵-۵-۵. آزمون فرضیه پنجم

بین مالیات‌های پرداختی و مالیات بر تراکنش بانکی شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اختلاف معناداری وجود دارد. با مقایسه نتایج به دست آمده از اختلاف بین کیفیت مالیات‌های پرداختی و مالیات بر تراکنش بانکی، با آزمون t می‌توان اظهار نظر نمود (جدول شماره ۱۱ و ۱۲).

جدول شماره (۱۱) بیان‌گر ضریب همبستگی بالا بین دو متغیر مورد بررسی (مالیات‌های پرداختی و مالیات بر تراکنش) می‌باشد. از نتایج جدول شماره (۱۲) نیز چنین بر می‌آید که فرض ادعا رد می‌شود. به عبارت دیگر تفاوت قابل ملاحظه‌ای بین میانگین مالیات‌های پرداختی و مالیات بر تراکنش در سطح خطای ۵ درصد وجود دارد. همچنین منفی بودن کران پایین بیان‌گر این مهم است که میانگین مالیات پرداختی از مالیات بر تراکنش کم‌تر است. به عبارت ساده‌تر دولت مالیات کم‌تری دارد وصول می‌کند.

۵-۵-۶. آزمون فرضیه ششم

مالیات بر تراکنش‌های بانکی در کاهش شکاف مالیات‌های ابرازی با تشخیصی، قطعی و کاهش مانده بدهی مالیاتی شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه دارد (جدول شماره ۱۳ و ۱۴).
از تحلیل ردیف اول و چهارم جدول ۱۳ می‌توان نتیجه گرفت که مبلغ مالیات بر تراکنش بانکی تفاوت معنی‌داری با مالیات ابرازی و همچنین

مالیات پرداختی دارد، یعنی اینکه مالیات دریافتی بر مبنای تراکنش بیشتر از مالیات ابرازی و پرداختی است.

همچنین از تحلیل ردیف دوم و سوم جدول ۱۴ می‌توان نتیجه گرفت که مبلغ مالیات بر تراکنش بانکی تفاوت معنی‌داری با مالیات تشخیصی و قطعی ندارد (جدول شماره ۱۵).

از تحلیل جدول ۱۵ نیز می‌توان بیان کرد تراکنش بانکی با شکاف مالیات تشخیصی و همچنین قطعی و پرداختی رابطه معنی‌دار منفی می‌باشد یعنی اینکه با اخذ مالیات بر تراکنش بانکی شکاف مالیات‌های ابرازی با تشخیصی و، قطعی را کاهش خواهد یافت.

۶. نتیجه

نتیجه‌گیری مربوط به نتیجه آزمون فرضیه اول: بین مالیات ابرازی و قطعی شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اختلاف معناداری وجود دارد (کیفیت مالیات ابرازی مؤدی).

با توجه به بررسی صورت گرفته و نتایج آزمون فرضیه اول می‌توان بیان کرد کیفیت مالیات ابراز شده توسط شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با مالیات قطعی فاصله معنی‌داری دارد که این نشان‌دهنده عدم انجام صحیح تکالیف مالیاتی توسط مؤدیان و ابراز نادرست تکالیف مالیاتی است. یعنی اینکه مالیات‌ستانی از طریق ابراز فاقد اثربخشی لازم می‌باشد.

نتیجه‌گیری مربوط به نتیجه آزمون فرضیه دوم: بین مالیات‌های ابرازی و تشخیصی شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اختلاف معناداری وجود دارد (اعتماد سازمان مالیاتی به گزارشگری مالی و کارایی سیستم مالیاتی).

با توجه به بررسی صورت گرفته و نتایج آزمون فرضیه دوم می‌توان بیان کرد کیفیت مالیات ابراز شده شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، توسط ممیزین مالیاتی مورد قبول واقع نگردیده است. این نتایج بیانگر عدم شفافیت صورت‌های مالی و ابراز نادرست تکالیف مالیاتی و گزارشگری مالی است یعنی مالیات تشخیص داده شده توسط ممیزین در مقایسه با مالیات ابراز شده توسط مؤدیان، بسیار بیشتر بوده است و نشان‌دهنده فرار مالیاتی در فرایند ابراز می‌باشد.

نتیجه‌گیری مربوط به نتیجه آزمون فرضیه سوم: بین مالیات‌های تشخیصی و قطعی شده شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اختلاف معناداری وجود دارد.

با توجه به بررسی صورت گرفته و نتایج آزمون فرضیه سوم می‌توان بیان کرد مالیات تشخیص داده شده توسط ممیزین مالیاتی تا حدود زیادی به‌صورت صحیح تشخیص داده شده است و علی‌رغم اعتراض و رسیدگی مجدد به قطعیت پیوسته است یعنی اینکه مالیات‌های تشخیصی نشان از عدم ابراز صحیح و فرار مالیاتی می‌باشد

نتیجه‌گیری مربوط به نتیجه آزمون فرضیه چهارم: بین اختلاف مالیات‌های ابرازی و قطعی با مانده بدهی مالیاتی شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اختلاف معناداری وجود دارد (عملکرد موذیان در پرداخت هزینه‌های مالیاتی و انجام تکالیف قانونی).

با توجه به بررسی صورت گرفته و نتایج آزمون فرضیه چهارم می‌توان بیان کرد هرچه کیفیت مالیات ابراز شده شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران کم‌تر بوده است و مالیات کم‌تری را ابراز نموده‌اند به مالیات تشخیصی ممیزین کم‌تر تمکین نموده‌اند و مانده بدهی معوق مالیاتی آن‌ها افزایش یافته است.

نتیجه‌گیری مربوط به نتیجه آزمون فرضیه پنجم: بین مالیات‌های پرداختی و مالیات بر تراکنش بانکی شرکت‌های خودرویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اختلاف معناداری وجود دارد.

با توجه به بررسی صورت گرفته و نتایج آزمون فرضیه پنجم می‌توان بیان کرد تفاوت قابل ملاحظه‌ای بین میانگین مالیات‌های پرداختی و مالیات بر تراکنش در سطح خطای ۵ درصد وجود دارد. همچنین منفی بودن کران پایین بیانگر این مهم است که میانگین مالیات‌های پرداختی از مالیات بر تراکنش کم‌تر است. به عبارت ساده‌تر دولت در روش جاری مالیات ستانی، درآمد مالیاتی کم‌تری نسبت به روش مالیات بر تراکنش خواهد داشت که به زیان دولت می‌باشد.

نتیجه‌گیری مربوط به نتیجه آزمون فرضیه ششم: مالیات بر تراکنش‌های بانکی در کاهش شکاف

مالیات‌های ابرازی با تشخیصی، قطعی و کاهش مانده بدهی مالیاتی شرکت‌های خودروپی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه دارد.

با توجه به بررسی صورت گرفته و نتایج آزمون فرضیه ششم می‌توان بیان کرد؛ تراکنش بانکی با شکاف مالیات تشخیصی و همچنین قطعی و پرداختی رابطه معنی‌دار منفی می‌باشد یعنی اینکه با اخذ مالیات بر تراکنش بانکی شکاف مالیات‌های ابرازی با تشخیصی، قطعی و پرداختی مرتفع خواهد شد.

لذا به طور خلاصه می‌توان نتیجه بررسی‌های عملکردی شرکت‌های مورد مطالعه را به شرح ذیل بیان نمود: ۶۳ درصد مبلغ مالیات‌های ابراز شده توسط شرکت‌های مورد مطالعه عدد صفر ریال را نشان می‌دهد یعنی اینکه این شرکت‌ها خود را مستحق پرداخت حداقل مالیات هم ندانسته‌اند در صورتی که در بررسی توسط ممیزین مالیاتی اغلب مالیات تشخیص داده شده است. همچنین ۳۴ درصد مبلغ مالیات ابراز شده نیز دارای اختلاف منفی بیش از ۱۵ درصدی با مالیات تشخیصی و قطعی بوده است که مورد پذیرش ممیزین قرار نگرفته است و مبلغ ابرازی کمتر از مالیات تشخیصی و همچنین مبلغ برآورد شده از طریق یک درصد تراکنش می‌باشد و تنها ۳ درصد مالیات ابرازی مورد قبول و پذیرش سازمان امور مالیاتی واقع گردیده است. لذا می‌توان نتیجه گرفت مالیات ستانی از طریق فرایند ابراز فاقد کارآمدی لازم می‌باشد.

با توجه به نتایج بدست آمده در بررسی مالیات تشخیصی با قطعی مشخص گردید که ممیزین در تشخیص مالیات تا حدودی صحیح عمل کرده‌اند و مالیات‌های تشخیصی نزدیک به مالیات‌های قطعی بوده است اما به دلیل عدم تمکین شرکت‌های خودروپی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران منجر به پرداخت نگرديده است و منتهی به بدهی مالیاتی سنواتی گردیده است و درآمد مالیاتی تحقق نیافته است در صورتیکه در بررسی منابع ورودی شرکت‌های مورد پژوهش نشان می‌دهد در صورت لحاظ کمترین نرخ مالیات بر تراکنش بانکی (۱ درصد) مبلغ درآمد مالیاتی که دولت می‌توانسته در سال‌های مورد مطالعه کسب کند به میزان ۲۲،۰۶۶،۲۴۷ میلیون ریال بوده است در صورتی که کل پرداختی شرکت‌ها بابت مالیات دوره ۲،۱۳۴،۵۵۷ میلیون ریال می‌باشد یعنی تفاوت حدود ۱۰ برابری در اخذ مبلغ مالیات لذا می‌توان نتیجه گرفت اگر دولت به جای روش فعلی مالیات ستانی نسبت به اخذ مالیات بر تراکنش بانکی حتی با کمترین نرخ اقدام نماید ضمن تأمین بودجه مصوب دولت با کمترین هزینه جمع‌آوری و وصول آبی درآمد مالیاتی به مراتب بیشتر از روش مالیات ستانی کنونی خواهد داشت. در نتیجه می‌توان بیان داشت عدم اثربخشی نظام مالیاتی فعلی با فرایند ابراز محرز می‌باشد و اصلاح نظام مالیاتی و اخذ مالیات بر اساس تراکنش‌های بانکی به عنوان ضرورت حال حاضر جامعه جهت اثربخش نمودن نظام مالیاتی پیشنهاد می‌گردد که موجب افزایش درآمد مالیاتی در سهم تولید ناخالص داخلی و

همچنین تأمین به موقع منابع مالی دولت و افزایش عدالت مالیاتی خواهد گردید.

۷. سهم نویسندگان

کلیه نویسندگان به صورت برابر در تهیه و تدوین پژوهش حاضر مشارکت داشته‌اند. این مقاله برگرفته از رساله دکتری می‌باشد.

۸. تضاد منافع

در این پژوهش هیچگونه تضاد منافی وجود ندارد.

جدول شماره ۱: اطلاعات جریان ورود نقدینگی، مالیاتی، پاداش، موجودی نقد و محاسبه مالیات بر مبنای یک درصد تراکنش (ارقام؛ میلیون ریال).

کد شرکت	سال	مبلغ تراکنش بانکی	مالیات ابرازی	مالیات تشخیصی	مالیات قطعی	مالیات پرداختی	بدهی مالیاتی	یک درصد مبلغ تراکنش	پاداش ها	هزینه تبلیغات	موجودی نقد پایان دوره
AD	۱۳۹۱	۶۷,۵۹۰,۸۰۶	۰	۶۲۲,۱۰۱	۶۲۲,۱۰۱	۰	۴۳۵,۳۴۰	۶۷۵,۹۰۸	۵۹۹,۳۷۰	۲۱۸,۴۹۳	۲,۹۰۴,۶۴۸
	۱۳۹۲	۵۲,۹۰۷,۲۸۹	۰	۰	۰	۰	۸۷۷,۳۳۷	۵۲۹,۰۷۳	۵۲۴,۸۸۲	۳۱۵,۶۷۸	۳,۳۷۸,۵۰۱
	۱۳۹۳	۵۹,۴۸۵,۶۱۸	۰	۸۸۵,۶۶۱	۲,۵۳۸,۷۰۸	۴۷۱,۹۲۳	۷۱۲,۴۹۱	۵۹۴,۸۵۶	۱,۱۱۱,۹۸۹	۷۲۴,۵۶۶	۸,۹۰۷,۳۰۱
	۱۳۹۴	۸۹,۶۲۷,۵۷۷	۰	۱,۸۴۸,۹۴۱	۱,۱۳۷,۷۷۷	۰	۴۶۸,۰۵۸	۸۹۶,۲۷۶	۷۷۴,۹۳۶	۶۸۰,۵۴۵	۵,۹۲۳,۳۵۱
	۱۳۹۵	۱۲۸,۶۶۳,۶۸۱	۰	۳,۲۲۳,۰۰۹	۱,۶۳۶,۴۵۱	۰	۵۹۵,۶۰۰	۱,۲۸۹,۶۳۷	۱,۴۸۶,۴۳۹	۴۱۷,۱۱۱	۸,۱۴۰,۷۹۴
	۱۳۹۶	۱۳۴,۵۱۱,۵۹۲	۰	۲,۴۴۶,۹۶۸	۰	۰	۶۵۳,۱۸۳	۱,۳۴۶,۱۱۶	۱,۶۰۶,۵۱۵	۲۳۷,۸۳۳	۹,۵۱۰,۹۲۰
	۱۳۹۷	۱۹۵,۸۵۰,۴۵۶	۰	۰	۰	۰	۴۱۱,۸۴۳	۱,۹۵۸,۵۰۵	۱,۱۶۸,۱۸۳	۱۲۱,۰۲۸	۱۹,۹۸۰,۳۵۹
	۱۳۹۸	۲۳۶,۶۵۳,۶۹۷	۰	۰	۰	۰	۶۵۶,۴۴۹	۲,۳۶۶,۵۳۷	۱,۲۹۱,۳۱۵	۱۲۹,۱۴۸	۳۹,۷۵۹,۵۷۳
مجموع		۹۶۵,۲۹۰,۷۱۶	۰	۹,۰۲۶,۶۷۹	۱,۰۹۴,۰۲۴	۴۷۱,۹۲۳	۹۵۰,۷۹۹,۴	۹,۶۵۲,۹۰۷	۸,۵۶۳,۶۲۹	۲,۸۴۴,۴۰۲	۹۸,۴۰۹,۴۴۷

ماخذ: پرونده‌های مالیاتی شرکت برای سال‌های ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۸ (<https://www.codal.ir>)

جدول شماره ۲: جدول عملکرد مقایسه‌ای شرکت‌های مورد مطالعه برای سال‌های ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۸ (مبالغ به میلیون ریال)

ردیف	کد شرکت	تراکنش واریزی	مالیات ابرازی	مالیات تشخیصی	مالیات قطعی	مالیات پرداختی	بدهی مالیاتی	یک درصد تراکنش	میانگین بدهکاری در سال
۱	AB	۶,۲۷۰,۹۵۴	۲۳۹,۸۶۲	۴۱,۷۰۸	۷۳,۵۱۷	۷۸,۴۶۲	۴۰۳,۲۱۷	۶۲,۷۱۰	۲۳,۱۱۶
۲	AC	۱۰,۰۲۷,۴۷۴	۲۲,۵۱۱	۴۹,۷۶۱	۳۷,۷۲۲	۳۰,۷۴۸	۷۰,۸۲۵	۱۰۰,۲۷۵	۱۹۵
۳	AD	۹۶۵,۲۹۰,۷۱۶	۰	۹,۰۲۶,۶۷۹	۱,۰۹۴,۰۲۴	۴۷۱,۹۲۳	۴,۷۹۹,۹۵۰	۹,۶۵۲,۹۰۷	۸۲,۰۵۶
۴	AE	۱۵۶,۴۸۸,۰۱۳	۰	۷۱۸,۴۳۲	۵۸۸,۰۷۲	۲۸۶,۵۷۸	۳۲۲,۹۳۸	۱,۵۶۴,۸۸۰	۳۴,۹۴۰
۵	AF	۴,۱۵۳,۷۹۶	۷,۴۶۳	۸۱۲	۶,۰۱۲	۱۹,۸۸۲	۴۵,۳۶۵	۴۱,۵۳۸	۱,۰۴۱
۶	AG	۱,۰۳۷,۸۴۶	۴۹,۵۱۲	۵۸,۵۰۹	۱۷,۰۲۷	۶۸,۸۷۵	۴۷,۵۹۳	۴۱,۵۳۸	۲۲
۷	AH	۱,۶۱۷,۹۳۸	۲۳,۸۱۷	۷۰,۵۹۴	۱۱۶,۴۱۳	۳۷,۵۲۱	۱۸۰,۴۷۴	۱۶,۱۷۹	۱,۱۱۵
۸	AI	۱,۵۴۹,۶۰۴	۲۱۷,۹۵۹	۲۱۲,۸۳۹	۱۵۸,۱۷۱	۲۵۱,۹۹۵	۱,۳۵۵,۶۶۸	۱۵,۴۹۶	۷۸۳
۹	AJ	۳,۵۸۲,۷۵۴	۴۳,۴۹۹	۹۹,۴۰۸	۸۳,۵۵۲	۶۶,۸۱۰	۱۴۸,۹۴۱	۳۵,۸۲۸	۳,۴۳۹
۱۰	AK	۳,۹۴۸,۲۵۷	۰	۳۰,۱۹۵	۱۷,۰۵۵	۱۴,۰۸۸	۶۱,۰۸۷	۳۵,۸۲۸	۸
۱۱	AL	۵۹,۸۶۵,۷۳۹	۳۷,۹۱۳	۱۶۳,۲۳۸	۴۳۴,۴۷۳	۹۶,۸۱۸	۱۱۲,۳۹۱	۵۹,۸۶۵	۴,۷۳۹
۱۲	AM	۵,۶۴۷,۲۷۳	۱۱۸,۵۱۲	۱۷۷,۳۳۴	۱۵۸,۰۵۵	۱۸۲,۶۸۵	۱۶۵,۷۲۰	۵۶,۴۷۳	۲,۲۳۸
۱۳	AN	۸۱۹,۳۱۵,۵۹۶	۰	۶,۲۳۶	۶,۰۹۹	۶,۰۹۹	۹,۳۷۱,۶۰۶	۸,۱۹۳,۱۵۶	۰
۱۴	AO	۶,۶۸۱,۰۰۳	۰	۲۸,۷۹۱	۳۰,۸۸۰	۲۰,۰۹۶	۷,۰۷۷	۶۶,۸۱۰	۰
۱۵	AP	۳۲,۱۶۴,۸۰۸	۰	۶۰,۸۱۶	۰	۰	۲,۸۷۹	۳۲,۱۶۴	۰
۱۶	AQ	۱,۰۷۷,۸۸۵	۱۴,۹۰۷	۱۰,۸۹۷	۴۴۱	۴۴۱	۱۲,۸۹۰	۱۰,۷۷۹	۰
۱۷	AR	۱,۵۷۹,۲۱۲	۵۱,۸۴۷	۲۳,۴۱۷	۲۰,۱۹۲	۱۷,۹۲۰	۹۵,۳۲۸	۱۵,۳۷۹	۰
۱۸	AS	۴,۰۴۴,۴۵۷	۷۵,۳۶۶	۲۷,۴۴۷	۷,۴۸۱	۷۷,۷۰۰	۳۸۹,۳۸۹	۴۰,۴۴۵	۷,۴۵۷
۱۹	AT	۸۶۲,۰۳۵	۵۴,۴۰۱	۲۱,۷۰۱	۳,۲۰۳	۳۱,۵۶۵	۷۰,۲۴۰	۸,۶۱۰	۳,۴۴۷
۲۰	AU	۱,۲۹۱,۸۵۱	۱۹,۲۸۰	۳۰,۱۵۱	۱۹,۵۱۲	۹,۷۶۴	۷۸,۹۳۷	۱۲,۹۱۹	۲,۶۴۷
۲۱	AV	۱,۵۵۸,۸۶۸	۸۴,۳۴۴	۱۶۸,۴۳۴	۴۲,۳۴۹	۸۲,۳۷۳	۱۳۰,۶۲۷	۱۵,۵۸۹	۴۰۵
۲۲	AW	۱,۹۷۶,۸۹۲	۲۱,۰۶۲	۲۲,۴۹۵	۲۷,۹۰۲	۲۷,۹۰۲	۳۵,۱۹۵	۱۹,۷۶۹	۰
۲۳	AX	۵۷,۳۲۱,۴۱۹	۰	۱۵۷,۰۱۹	۹۶,۱۱۴	۹۶,۱۱۴	۵,۴۰۲,۷۱۵	۵۷,۳۲۱	۱۵۱,۲۸۶
۲۴	AY	۶,۳۲۶,۰۳۰	۸۴,۳۴۴	۷۹,۹۹۰	۴۲,۳۴۹	۱۳,۶۲۸	۵۱۰,۶۲۷	۶۳,۲۶۰	۲,۵۹۳
۲۵	AZ	۳۷,۸۲۳,۳۲۱	۰	۳,۶۱۴	۵۹۳	۷۲۰	۱,۲۴۸,۷۸۵	۳۷۸,۲۳۳	۴۵
۲۶	BA	۱۰,۰۸۹,۷۵۸	۱۸,۷۶۹	۴۲,۶۱۰	۹۹,۴۲۰	۴۳,۵۷۴	۹۱,۸۹۲	۱۰۰,۸۹۸	۶,۹۸۱
۲۷	BC	۱,۱۷۴,۶۱۸	۲۷,۸۵۶	۱۷,۲۵۹	۱۴,۵۷۰	۲۷,۵۷۳	۶۰,۶۹۲	۱۱,۷۴۶	۶۲۱
۲۸	BD	۳,۸۵۷,۵۸۴	۹۹,۴۶۰	۶۴,۵۸۳	۷۹,۵۸۱	۷۳,۳۳۳	۲۰۹,۰۸۷	۳۸,۵۷۶	۶,۶۳۸
	مجموع	۲,۲۰۶,۶۲۴,۷۰۱	۱,۵۸۲,۹۰۸	۲,۴۱۷,۶۴۰	۱,۸۵۸,۰۹۱	۲,۱۳۴,۵۵۷	۲۴,۲۴۳,۷۸۹	۲۲,۰۶۶,۲۴۷	۱,۵۶۵,۱۳۹

جدول شماره ۳: ضریب همبستگی مالیات ابرازی و قطعی

سطح معناداری	همبستگی	تعداد	(ارقام به میلیون ریال است)
۰.۵۰۱	-۰.۰۴۵	۲۲۴	مالیات ابرازی و مالیات قطعی

جدول شماره ۴: آزمون t جهت بررسی معنی‌داری اختلاف مالیات ابرازی و قطعی

سطح معناداری	کران پایین	کران بالا	میانگین	(ارقام به میلیون ریال است)
۰.۰۳۳	۶۰۷۹۰-	۲۶۲۸ -	۳۱۷۰۹ -	مالیات ابرازی و مالیات قطعی

جدول شماره ۵: ضریب همبستگی مالیات ابرازی و قطعی

سطح معناداری	همبستگی	تعداد	(ارقام به میلیون ریال است)
۰.۵۹۳	-۰.۰۳۶	۲۲۴	مالیات ابرازی و مالیات تشخیصی

جدول شماره ۶: آزمون t جهت بررسی معنی‌داری اختلاف مالیات ابرازی و تشخیصی

سطح معناداری	کران پایین	کران بالا	میانگین	(ارقام به میلیون ریال است)
۰.۰۱۹	۶۳۸۶۴-	۵۸۴۱-	۳۴۸۵۳-	مالیات ابرازی و مالیات تشخیصی

جدول شماره ۷: ضریب همبستگی مالیات تشخیصی و قطعی

سطح معناداری	همبستگی	تعداد	(ارقام به میلیون ریال است)
۰.۰۰۰	۰.۹۹۲	۲۲۴	مالیات تشخیصی و مالیات قطعی

جدول شماره ۸: آزمون t جهت بررسی معنی‌داری اختلاف مالیات تشخیصی و قطعی

سطح معناداری	کران پایین	کران بالا	میانگین	(ارقام به میلیون ریال است)
۰.۰۸۶	۴۵۰-	۶۷۳۷	۳۱۴۳	مالیات تشخیصی و قطعی

جدول شماره ۹: ضریب همبستگی اختلاف مالیات ابرازی و قطعی با مانده بدهی مالیاتی

سطح معناداری	همبستگی	تعداد	(ارقام به میلیون ریال است)
۰.۱۵۰	۰.۱۱۴-	۲۲۴	اختلاف مالیات ابرازی و قطعی با مانده بدهی

جدول شماره ۱۰: آزمون t جهت بررسی معنی‌داری اختلاف مالیات ابرازی و قطعی با مانده بدهی مالیاتی

سطح معناداری	کران پایین	کران بالا	میانگین	(ارقام به میلیون ریال است)
۰.۰۰۰	۷۷۵۲۳-	۲۵۱۷۱-	۵۱۳۴۷-	اختلاف مالیات ابرازی و قطعی با مانده بدهی

جدول شماره ۱۱: ضریب همبستگی مالیات‌های پرداختی و مالیات بر تراکنش

سطح معناداری	همبستگی	تعداد	(ارقام به میلیون ریال است)
۰.۰۲۵	۰.۱۵۰	۲۲۴	مالیات پرداختی و مالیات بر تراکنش

جدول شماره ۱۲: آزمون t جهت بررسی معنی‌داری اختلاف مالیات‌های پرداختی و مالیات بر تراکنش

سطح معناداری	کران پایین	کران بالا	میانگین	(ارقام به میلیون ریال است)
۰.۰۰۰	۷۲۶۷۲-	۲۱۷۷۵-	۴۷۲۲۴-	مالیات پرداختی و مالیات بر تراکنش

جدول شماره ۱۳: ضریب همبستگی مالیات بر تراکنش‌های بانکی و مالیات‌های ابرازی با تشخیصی،

قطعی

شرح	تعداد	همبستگی	سطح معناداری
مالیات ابرازی و مالیات بر تراکنش بانکی	۲۲۴	-۰.۱۲۴	۰.۰۶۵
مالیات تشخیصی و مالیات بر تراکنش بانکی	۲۲۴	۰.۳۷۲	۰.۰۰۰
مالیات قطعی و مالیات بر تراکنش بانکی	۲۲۴	۰.۳۷۴	۰.۰۰۰
مالیات پرداختی و مالیات بر تراکنش بانکی	۲۲۴	۰.۱۵۰	۰.۰۲۵
بدهی مالیاتی و مالیات بر تراکنش بانکی	۲۲۴	۰.۴۲۸	۰.۰۰۰

جدول شماره ۱۴: آزمون t جهت بررسی معنی‌داری اختلاف مالیات بر تراکنش‌های بانکی و مالیات‌های

ابرازی با تشخیصی، قطعی

(ارقام به میلیون ریال است)	میانگین	کران بالا	کران پایین	سطح
مالیات ابرازی - مالیات بر تراکنش بانکی	۵۲۹۷۰-	۲۷۰۶۷-	۷۸۸۷۲-	۰.۰۰۰
مالیات تشخیصی - مالیات بر تراکنش بانکی	۱۸۱۱۶-	۱۲۶۱۵	۴۸۸۴۹-	۰.۲۷۴
مالیات قطعی - مالیات بر تراکنش بانکی	۲۱۲۶۰-	۹۴۵۶	۵۱۹۷۶-	۰.۱۷۴
مالیات پرداختی - مالیات بر تراکنش بانکی	۴۷۲۲۴-	۲۱۷۷۵-	۷۲۶۷۲-	۰.۰۰۰
بدهی مالیاتی - مالیات بر تراکنش بانکی	۱۶۲۲-	۲۶۰۴۳	۲۹۲۸۸-	۰.۹۰۸

جدول شماره ۱۵: ضریب همبستگی مالیات بر تراکنش بانکی با شکاف مالیات‌های ابرازی با تشخیصی و

قطعی

Correlations

		مالیات بر تراکنش بانکی	D_DIA	D_DEF	D_PAİ
مالیات بر تراکنش بانکی	Pearson Correlation	1	-.377**	-.379**	-.183**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.006
	N	224	224	224	224
D_DIA	Pearson Correlation	-.377**	1	.992**	.693**
	Sig. (2-tailed)	.000		.000	.000
	N	224	224	224	224
D_DEF	Pearson Correlation	-.379**	.992**	1	.685**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000		.000
	N	224	224	224	224
D_PAİ	Pearson Correlation	-.183**	.693**	.685**	1
	Sig. (2-tailed)	.006	.000	.000	
	N	224	224	224	224

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

منابع

- زنگباری، ناصر، حقوق بانکی، جلد اول، تهران، انتشارات جنگل، ۱۳۹۴.

- فرخیان، عبدالله، چاله چاله، عبدالله، «کشف تراکنش‌های مشکوک به پولشویی بر اساس الگوی بافتاری حساب‌های بانکی»، دانش حسابرسی، دوره نوزده، شماره هفتاد و چهارم، ۱۳۹۸.

- فصلنامه مجلس و پژوهش، شماره شصت و سوم، ۱۳۹۰.

- غلامی، الهام، نظری، علیرضا، «مقایسه تطبیقی تمکین مالیات بر ارزش افزوده در کشورهای منتخب»، مجله اقتصادی، ماهنامه مسائل و سیاست‌های اقتصادی، شماره اول، ۱۳۹۱.

منابع لاتین

- Baca-Campodónico, J., De Mello, L., Kirilenko, A. The Rates and Revenue of Bank Transaction Taxes, OECD Economics Department Working Papers 494, Paris: OECD, 2006.

- Nerodova, D. Taxing of financial sector as possible own resource of EU budget, ACTA universities agriculture et silviculturae mendelianae brune sis, Volume 4, 2013.

- بیابانی، جهانگیر، احمدیان، اعظم، «بانکداری الکترونیک و مالیات بر نقل و انتقال پول بررسی امکان اجرای آن در ایران»، چهارمین همایش ملی بانکداری الکترونیک و نظام‌های پرداخت، ۱۳۹۳.

- توکلی، محمدرضا، «فرار مالیاتی و راهکارهای مقابله با آن»، کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، ۱۳۹۴.

- جلالوند، وحید، شهیکی، محمدنبی، «بررسی و سنجش کارایی نظام مالیاتی ایران در برنامه‌های توسعه (رویکرد منطق فازی)»، دوره هفت، شماره بیست و چهارم، ۱۳۹۲.

- خالقی رخنه، زهرا، زاهد مهر، امین، عموری، مهدی، «تبیین روش و برآورد پایه مالیات بر ارزش افزوده با استفاده از جدول داده - ستانده»، پژوهشنامه مالیات، شماره شصت و سه، ۱۳۹۱.

- رحمانی، علی، ملانظری، مهناز، اربابی، بهارزهر، «بررسی رابطه تفاوت مالیات تشخیصی و مالیات ابرازی با اجتناب از پرداخت مالیات»، دوره بیست و سه، شماره بیست و پنجم، ۱۳۹۴.

- رستمی، جلال، «بررسی تأثیر فرآیندهای مالیاتی سازمان امور مالیات بر وصول مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی»، دوره دو، شماره چهارم، ۱۳۹۵.